

پاسخنامه تشریحی

۱) در پلاسمودسم میان یاخته‌های میانبرگ و غلاف آوندی در گیاهان C_4 ، اسیدهای سه‌کربنی و چهارکربنی در حال تبادل است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: تثبیت کربن در گیاهان C_4 در دو مرحله و در دو یاخته مختلف انجام می‌شود.

گزینه ۲: در صورتی که تثبیت از طریق کالوین باشد، درست است؛ ولی یاخته‌های میانبرگ، تثبیت غیرکالوینی دارند و اسید سه‌کربنه و CO_2 مصرف می‌کنند تا اسید چهارکربنه تولید کنند.

گزینه ۳: آنزیم مؤثر در تثبیت CO_2 در یاخته‌های میانبرگ در اطراف یاخته‌های غلاف آوندی، میلی برای اتصال به O_2 ندارد.

۲) رنابسپاراز در باکتری‌ها در مادهٔ زمینهٔ سیتوپلاسم فعالیت می‌کند، اما هپارین ماده‌ای ضد انعقاد خون است؛ یعنی از پروتئین‌های ترش‌جی است و بیرون از یاخته و درون خون فعالیت می‌کند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲ و ۳: لیباز و آمیلاز از آنزیم‌های گوارشی هستند و بیرون از یاخته و درون لولهٔ گوارش فعالیت می‌کنند.

گزینه ۴: سورفاکتانت در سطحی از حباب‌ها دیده می‌شود که مجاور هوا قرار دارد، یعنی بیرون از یاخته فعالیت می‌کند.

۳) منظور سوال، گیاهان C_4 است. بررسی موارد:

مورد الف: در گیاهان C_4 با افزایش شدت و مدت زمان تابش نور فتوسنتز قطعاً زیاد نمی‌شود.

مورد ب: با افزایش دما الزامی برای افزایش فتوسنتز وجود ندارد و ممکن است باعث کاهش فعالیت آنزیم‌ها شود. افزایش میزان CO_2 نیز تا مقدار مشخصی میزان فتوسنتز را افزایش می‌دهد.

مورد ج: افزایش میزان اکسیژن شرایط را برای تنفس نوری فراهم می‌کند.

مورد د: آبتسیک اسید نیز از عوامل درونی مؤثر در فتوسنتز است که با بستن روزنه‌های هوایی و کاهش ورود کربن‌دی‌اکسید به گیاه موجب کاهش فتوسنتز می‌شود.

۴) گیاهانی که تثبیت کربن در آن‌ها، فقط به هنگام روز صورت می‌گیرد، گیاهان C_4 و C_3 هستند. آنزیم روبیسکو هم فعالیت کربوکسیلازی - اکسیژنازی دارد، در همهٔ گیاهان در طول روز با افزوده شدن CO_2 به مولکول پنج‌کربنی دو فسفات، ترکیب ۶ کربنی ناپایدار تولید می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱) در تنفس نوری، با فعالیت آنزیم روبیسکو O_2 با مولکولی پنج‌کربنی و فسفات‌دار ترکیب شده و مولکول ۵ کربنه ناپایدار ایجاد می‌شود.

تذکر: در کتاب درسی اشاره شده که تنفس نوری در گیاهان C_4 و به ندرت در گیاهان C_3 مشاهده می‌شود.

گزینه ۳) در طی تنفس نوری ترکیب پنج کربنه ناپایدار بدون دخالت آنزیم به دو مولکول سه‌کربنی و دوکربنی تجزیه می‌شود.

گزینه ۴) ترکیب شدن CO_2 با اسید سه‌کربنی و تشکیل اسید چهارکربنی فقط در طی تثبیت موقت گیاهان C_4 دیده می‌شود.

۵) موارد الف) و ج) صحیح نیستند.

بررسی موارد:

الف) و ج): توانایی تجزیه آب و تولید اکسیژن در باکتری‌های فتوسنتزکنندهٔ اکسیژن‌زا دیده می‌شود.

ب) همهٔ آن‌ها فتوسنتز می‌کنند، پس CO_2 را جذب می‌کنند. چه اکسیژن‌زا چه گوگردی (غیر اکسیژن‌زا).

د) تمامی باکتری‌های فتوسنتزکننده، بدون داشتن کلروپلاست دارای رنگیزه‌های لازم هستند.

۶) همهٔ موارد به درستی بیان شده است.

بررسی موارد:

مورد الف) فتوسنتز می‌کنند می‌توانند از CO_2 مادهٔ آلی بسازند.

مورد ب) از انرژی نور استفاده می‌کنند، باید رنگیزه داشته باشند.

مورد ج) در فتوسنتز از CO_2 مادهٔ آلی ساخته می‌شود که درجهٔ اکسایش کربن کاهش می‌یابد.

مورد د) چون برای فتوسنتز نیاز به الکترون دارند پس هر کدام حداقل یک نوع ماده را اکسایش می‌کنند.

۷) در هر رشته DNA یک پیوند بین نوکلئوتیدهای مجاور برقرار می‌شود، پس در کل هر انتهای چسبنده ۲ پیوند در ۲ رشته برقرار می‌شود. به این ترتیب در دو انتهای چسبنده ۴ پیوند فسفو دی‌استر دیده می‌شود.

۸) همهٔ باکتری‌ها پلازمید ندارند. ژن مقاومت باکتری نسبت به آنتی‌بیوتیک، روی پلازمید قرار دارد. پلازمید یک مولکول DNA حلقوی است که برای همانندسازی توسط DNA پلی‌مراز، جایگاه آغاز همانندسازی دارد. پلازمید پس از دست‌ورزی و دریافت ژن خارجی به درون باکتری منتقل می‌شود. ژن مقاوم به آنتی‌بیوتیک به وسیلهٔ RNA پلی‌مراز پروکاریوتی رونویسی شده و $mRNA$ حاصل درون باکتری ترجمه می‌شود.

۹) بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: باکتری‌های تراژنی در صورت قرارگیری در محیط مناسب با سرعت بالایی تکثیر می‌شوند.

گزینه ۲: دیسک نوترکیب همواره مستقل از دمای اصلی همانندسازی می‌کند. دیسک نوترکیب از نظر زمانی مستقل از دمای اصلی همانندسازی می‌کند اما می‌تواند همانندسازی آنها در یک زمان

باشد ولی این هم‌زمانی ارتباطی به تقسیم دو دنا ندارد.

گزینه ۳: بر اساس اطلاعات مشخص شده، همهٔ باکتری‌ها دناى نو ترکیب را دریافت نمی‌کنند.

گزینه ۴: از باکتری نو ترکیب یا برای استخراج ژن و یا برای تولید فرآوردهٔ نو ترکیب استفاده می‌شود.

برش داده شود، دو انتهای چسبنده مشابه یکدیگر نخواهند شد. وکتورهای گیاهی توسط *RNA* پلی‌مرازهای یوکاریوتی $GAATAC$ اگر توالی $CTTATG$ (رد گزینه ۱) و توالی نوکلئوتیدی $GAATTC$ جایگاه تشخیص آنزیم *EcoRI* است. (رد گزینه ۴)

رونویسی می‌شوند. (رد گزینه ۱) همهٔ باکتری‌ها پلازمید ندارند (رد گزینه ۲) و توالی نوکلئوتیدی $GAATTC$ جایگاه تشخیص آنزیم *EcoRI* است. (رد گزینه ۴) همهٔ سلول‌های فتوسنتزکننده (پروکاریوتی یا یوکاریوتی) موادی دارند که نور را جذب می‌کنند و آن را به دام می‌اندازند؛ به این ترکیبات رنگیزه می‌گویند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: سلول‌های گیرندهٔ نور در جانوران، رنگیزهٔ بینایی دارند ولی فتوسنتز نمی‌کنند.

گزینه ۲: باکتری‌های فتوسنتزکننده، اندامک غشاءدار ندارند و فتوسنتز را به جای کلروپلاست در غشای سلول انجام می‌دهند.

گزینه ۳: تمام یوکاریوت‌ها اندامک دارند ولی فقط برخی از آن‌ها (اکثر گیاهان و برخی آغازیان) فتوسنتزکننده‌اند.

شیمیوسنتزکننده‌ها، انرژی خود را از طریق برداشتن الکترون از مولکول‌های غیر آلی به دست می‌آورند. همهٔ تولیدکننده‌ها، CO_2 را به کمک واکنش‌های مستقل از نور به قند سه کربنی تبدیل می‌کنند.

زیست‌فناوری از سال‌های بسیار دور آغاز شده است که دانشمندان برای آن سه دوره در نظر می‌گیرند.

موارد (ب) و (ه) عبارت را به درستی تکمیل می‌کنند.

بررسی سایر موارد:

مورد آ: نادرست. آنزیم‌های برش‌دهنده جزء سامانهٔ دفاعی باکتری‌ها یعنی پروکاریوت‌ها هستند.

مورد ب: درست. مرحلهٔ اول همسانه‌سازی دنا توسط این آنزیم‌ها انجام می‌گیرد.

مورد ج: نادرست. این آنزیم‌ها قابلیت برش دنا را دارند و روی رنا تأثیری ندارند.

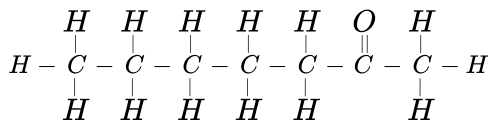
مورد د: نادرست. جایگاه تشخیص این آنزیم‌ها دنا است که دنوکسی ریبوز دارد.

مورد ه: درست. انتهای چسبنده توسط این آنزیم‌ها ایجاد شده که دناى تکرشته‌ای است.

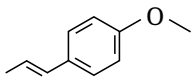
با عمل آنزیم برش‌دهنده پیوند فسفو دی‌استر در دو زنجیرهٔ پلی‌نوکلئوتیدی *DNA* شکسته می‌شود. در بسیاری از موارد پیوندهای هیدروژنی بین دو رشته نیز شکسته و انتهای چسبنده ایجاد می‌شود.

تنها مورد پ، صحیح است.

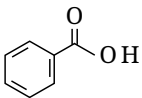
الف) نادرست؛ ساختار ۲- هپتانول به صورت زیر است:

ب) نادرست؛ ترکیب آلی موجود در رازبان به صورت زیر است:

ت) نادرست؛ ساختار بنزوییک اسید به صورت زیر است:

اگر ΔH سوختن مولی متان را x فرض کنیم، ΔH سوختن مولی متانول برابر $0.8x$ خواهد بود.

$$\text{گرمای حاصل از سوختن متان} = 0.3 \times 200g \times \frac{1mol}{16g} \times \frac{xkJ}{1mol} = \frac{60}{16} xkJ$$

$$\text{گرمای حاصل از سوختن متانول} = 0.7 \times 200g \times \frac{1mol}{32g} \times \frac{0.8xkJ}{1mol} = \frac{112}{32} xkJ$$

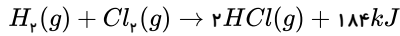
$$\text{گرمای حاصل از سوختن مخلوط} = \frac{60}{16} x + \frac{112}{32} x = 6525 \Rightarrow x = 900 \frac{kJ}{mol}$$

چون واکنش سوختن است، پس علامت آنتالپی، منفی می‌باشد.

$$\text{گرمای سوختن مولی متان: } x = -900 \text{ kJ/mol}$$

۱۸) بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ ۲ ۳ ۴

گزینه ۱: برای تولید ۲ مول گاز HCl ، $184kJ$ گرما تولید می‌شود.

گزینه ۲: گرمای آزاد شده به‌طور عمده وابسته به تفاوت میان انرژی پتانسیل مواد واکنش‌دهنده و فرآورده است.

گزینه ۳: زیرا هرچه مواد فرآورده متراکم‌تر شود (از حالت گاز به حالت مایع یا جامد تغییر کند) سطح انرژی پایین‌تر آمده و گرمای آزاد شده افزایش می‌یابد. HCl در اینجا فرآوردهٔ گازی است و تبدیل آن به حالت‌های متراکم‌تر مثل مایع باعث می‌شود که گرمای آزاد شده افزایش یابد.

۱۹) بررسی موارد: ۱ ۲ ۳ ۴

مورد الف) مولکول‌های CCl_4 ، NH_3 ، CH_3Cl دارای ساختار ۳ بعدی هستند.

مورد ب) $NaCl$ در گسترهٔ دمایی زیادی به‌صورت مایع است (به دلیل یونی بودن ترکیب آن)

مورد پ) در مولکول‌های SO_2 ، CO_2 ، CCl_4 ، اتم مرکزی دارای بار جزئی مثبت بوده و در میدان الکتریکی به دلیل ناقطبی بودن جهت‌گیری نمی‌کند.

۲۰) بررسی گزینه‌ها: ۱ ۲ ۳ ۴

گزینه ۱:

$$\text{نسبت بار به شعاع} = \frac{2}{66} \approx 3.03 \times 10^{-2}$$

گزینه ۲:

$$\text{نسبت بار به شعاع} = 1.09 \times 10^{-2} = \frac{2}{A} \Rightarrow A \approx 184pm$$

گزینه‌های ۳ و ۴:

آنتالپی فروپاشی با بار الکتریکی کاتیون و آنیون نسبت مستقیم و با شعاع آن‌ها رابطهٔ وارونه دارد. شعاع Mg^{2+} کوچک‌تر از Na^+ و شعاع Cl^- کوچک‌تر از S^{2-} است. به همین دلیل آنتالپی فروپاشی شبکهٔ $MgCl_2$ بیشتر از Na_2S است.

۲۱) عبارات الف و ب، درست هستند. ۱ ۲ ۳ ۴

بررسی همهٔ عبارات:

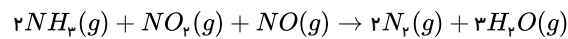
عبارت الف: از آنجایی که دمای آب درون دو ظرف یکسان است، پس میانگین تندی مولکول‌های آب نیز درون دو ظرف یکسان است.

عبارت ب: انرژی گرمایی یک نمونه ماده هم به دما و هم به جرم ماده بستگی دارد، پس با توجه به یکسان بودن دمای آب درون ظرف‌ها، به دلیل بیشتر بودن جرم آب درون ظرف B، انرژی گرمایی آن نیز بیشتر است.

عبارت پ: در دمای معین، میانگین انرژی جنبشی ذره‌های سازندهٔ یک ماده ثابت است. از آنجا که دمای آب در هر دو ظرف یکسان است؛ افزودن آب یک ظرف به طرف دیگر سبب تغییر میانگین انرژی جنبشی مولکول‌های آب نمی‌شود.

عبارت د: با انداختن قطعه یخ‌های یکسان به درون دو ظرف، انرژی گرمایی آب درون دو ظرف به یک میزان کاهش می‌یابد، اما چون جرم و شمار مولکول‌های آب ظرف B بیشتر است؛ دمای آن کمتر کاهش پیدا می‌کند.

۲۲) معادلهٔ موازنه‌شدهٔ واکنش به‌صورت زیر است: ۱ ۲ ۳ ۴

پس نسبت خواسته‌شده برابر با $\frac{5}{4}$ یا 1.25 ($\frac{3+1+1}{2+2}$) می‌باشد.

با توجه به آنتالپی‌های پیوند داده‌شده، آنتالپی واکنش را می‌یابیم:

$$\Delta H_{\text{واکنش}} = (\text{مجموع } \Delta H \text{ پیوند در فرآورده‌ها}) - (\text{مجموع } \Delta H \text{ پیوند در واکنش‌دهنده‌ها}) = ((6 \times 391) + ((607) + (201)) + (607)) - ((2 \times 945) + (6 \times 463)) = -907kJ$$

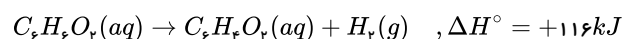
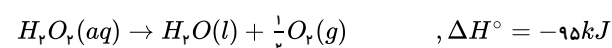
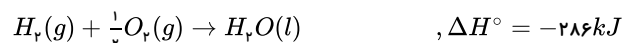
$$?kJ = 5.95gNH_3 \times \frac{1molNH_3}{17gNH_3} \times \frac{907kJ}{2molNH_3} \approx 158.72kJ$$

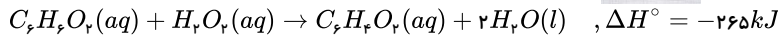
۲۳) ۱ ۲ ۳ ۴

واکنش اول تقسیم بر ۲

واکنش دوم معکوس شده و تقسیم بر ۲

واکنش سوم تغییری نمی‌کند.

$$?gCO_2 = 100 mL H_2O_7 \times \frac{275 mol H_2O_7}{1000 mL H_2O_7} \times \frac{265 kJ}{1 mol H_2O_7} \times \frac{1 mol CO_2}{50 kJ} \times \frac{44 g CO_2}{1 mol CO_2} = 58.3 g CO_2$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۲۴

بدلیل آنکه هرچه سطح انرژی فرآورده‌های واکنش پایین‌تر و سطح انرژی واکنش‌دهنده‌ها بالاتر باشد با انجام واکنش مورد نظر گرمای بیشتری آزاد می‌شود. در یک واکنش شیمیایی سطح انرژی یک ماده در حالت گاز (g) بالاتر از سطح انرژی ماده در حالت مایع (l) است.

بررسی موارد: ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۵

مورد اول: اتم مرکزی در مولکول آمونیاک (N) بار جزئی منفی دارد؛ اما اتم مرکزی در مولکول در گوگرد تری‌اکسید (S) بار جزئی مثبت دارد. (درست)
مورد دوم: مولکول آمونیاک قطبی است و گشتاور دو قطبی آن بزرگ‌تر از صفر است؛ اما مولکول گوگرد تری‌اکسید ناقطبی بوده و گشتاور دو قطبی صفر دارد. (درست)
مورد سوم: مولکول‌های آمونیاک و کربونیل سولفید هر دو قطبی‌اند و در میدان الکتریکی رفتار مشابه دارند. (نادرست)

مورد چهارم: در مولکول گوگرد تری‌اکسید نسبت شمار جفت الکترون‌های ناپیوندی به شمار جفت الکترون‌های پیوندی برابر با $\frac{1}{4} = \frac{1}{4}$ و در مولکول آمونیاک برابر با $\frac{1}{3}$ است: (درست)

۱ ۲ ۳ ۴ ۲۶ به‌جز عبارت سوم بقیه عبارت‌ها درست‌اند. ترکیب‌های یونی در حالت جامد، رسانای جریان برق نیستند.

۱ ۲ ۳ ۴ ۲۷ عبارت‌های دوم، چهارم و پنجم درست‌اند.

دسته‌بندی ماده‌ها به‌صورت زیر است:

A : کووالانسی B : یونی C : مولکولی D : فلزی

عبارت اول: شمار مواد کووالانسی (A) نسبت به مواد مولکولی (C) کمتر است.

عبارت دوم: ماده A (کووالانسی)، مولکول‌های مجزا ندارد و چون جاذبه بسیار قوی و ساختار سختی دارد، در دمای اتاق به‌حالت جامد است.

عبارت سوم: ماده D فلز است. برای توجیه برخی خواص فیزیکی فلزها از مدل دریای الکترونی استفاده می‌شود که در آن، کاتیون‌های فلز (نه هسته‌ها) بین الکترون‌ها شناورند.

عبارت چهارم: نقطه ذوب و جوش مواد یونی (B) از نقطه ذوب و جوش مواد مولکولی (C) بیشتر است.

عبارت پنجم: شارجه ذخیره‌کننده انرژی خورشیدی باید جزء ترکیب‌های یونی باشد که تفاوت بین نقطه ذوب و جوش آن زیاد باشد و در گستره دمایی بیشتری به حالت مایع باشد. بنابراین

نمی‌توان از ماده C (مولکولی) استفاده کرد.

۱ ۲ ۳ ۴ ۲۸

مورد اول و دوم بر اساس مثال بالا درست است.

مورد سوم، کلمه «به یقین، خطرناک شده و جمله را غلط کرده» \Leftarrow مثلاً CS_2 هم می‌تواند باشد که در آن صورت S شعاع بزرگ‌تر از C دارد. در ضمن مولکول $BeCl_2$ هم می‌تواند باشد که Be فلز هست.

مورد چهارم: درست \Leftarrow کلمه «می‌تواند»

۱ ۲ ۳ ۴ ۲۹ به‌غیر از عبارت آخر، بقیه عبارت‌ها درست هستند.

مورد اول: می‌دانیم که $r_{Si} < r_C$ و در نتیجه آنتالپی پیوند $C - C$ از $Si - Si$ بزرگ‌تر بوده و نقطه ذوب الماس بالاتر از نقطه ذوب سیلیسیم خواهد بود. توجه داریم که الماس و سیلیسیم هر دو جامد کووالانسی هستند و برای ذوب کردن آنها باید پیوندها را بشکنیم.

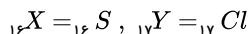
مورد دوم: Si مانند C می‌تواند چهار پیوند اشتراکی یگانه تشکیل دهد و در نتیجه ساختار سیلیسیم خالص با ساختار الماس مشابه است.

مورد سوم: همان‌طور که می‌دانیم عنصر Si در طبیعت SiO_2 وجود دارد، پس SiO_2 از $Si(s)$ پایدارتر بوده و می‌توان گفت که آنتالپی پیوند $Si - O$ از آنتالپی پیوند $Si - Si$ بزرگ‌تر است.

مورد چهارم: گرافن، تک‌لایه دوبعدی از گرافیت است که به علت ضخامت ناچیز شفاف و انعطاف‌پذیر است.

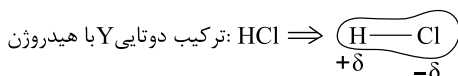
مورد پنجم: سیلیسیم، برخلاف الماس در طبیعت به‌صورت خالص یافت نمی‌شود و به‌صورت عمده به‌صورت SiO_2 در طبیعت وجود دارد.

۱ ۲ ۳ ۴ ۳۰

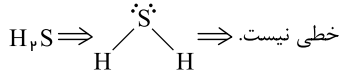
بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه ۱:

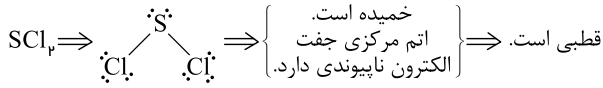

ترکیب دوتایی Y با هیدروژن

گزینه ۳:

گزینه ۴:

۳۱) نکته: در میان یون‌های با شمار الکترون‌های برابر، هرچه بار یون منفی‌تر باشد، شعاع یون (آنیون) بزرگ‌تر و هرچه بار یون مثبت‌تر باشد، شعاع یون (کاتیون) کوچک‌تر خواهد بود. ۱ ۲ ۳ ۴

یون‌های S^{2-} ، Cl^- ، K^+ و Ca^{2+} همگی ۱۸ الکترون دارند و ترتیب مقایسه شعاع یونی آنها به صورتی که در گزینه ۱ آمده، درست است.

۳۲) اگر بر اثر تشکیل یون پایدار، شعاع عنصر کاهش یابد، عنصر موردنظر یک عنصر فلزی است و اگر بر اثر تشکیل یون پایدار، شعاع عنصر افزایش یابد، عنصر موردنظر یک عنصر نافلزی است. بنابراین عنصرهای A ، E و Na فلزی و عنصرهای D و M نافلزی هستند. بررسی همه گزینه‌ها: ۱ ۲ ۳ ۴

گزینه ۱: دسته p ، شامل هر دو نوع عنصر فلزی و نافلزی (با عدد اتمی کوچک‌تر از ۳۶) است؛ بنابراین عنصر فلزی A و عنصر نافلزی D ، هر دو می‌توانند در دسته p جای داشته باشند. گزینه ۲: اگر عنصرهای نافلزی D و M در یک دوره جای داشته باشند، یون‌های پایدار آنها شمار الکترون‌های برابری دارد. از طرفی در بین آنیون‌های با شمار الکترون‌های برابر، هرچه بار منفی بیشتر باشد، شعاع آن بزرگ‌تر است؛ بنابراین بار آنیون عنصر D از بار آنیون عنصر M بیشتر است و شماره گروه عنصر D ، کوچک‌تر از شماره گروه عنصر M است. گزینه ۳: بله! ممکن است.

گزینه ۴: اختلاف شعاع یون پایدار فلزهای قلبی نمی‌تواند در حد چند pm باشد؛ زیرا حداقل در یک لایه با هم اختلاف دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ ۲ ۳ ۴

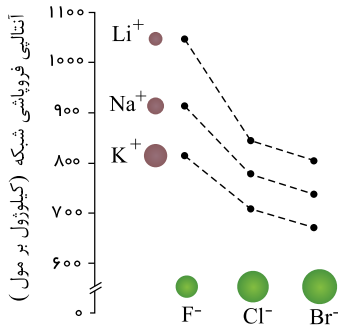
گزینه ۱: فلزهای اصلی، تنها با یک ظرفیت معین در تشکیل ترکیب‌های معین شرکت می‌کنند.

گزینه ۲: عنصرهای شبه‌فلزی در خواص شیمیایی مشابه نافلزها هستند نه فلزها!

گزینه ۴: آنتالپی فروپاشی Al_2O_3 از AlF_3 بیشتر است زیرا اندازه بار آنیون سازنده آن بزرگ‌تر است.

۱ ۲ ۳ ۴

برای تحلیل و بررسی این سؤال، ابتدا به نمودار و جدول مقابل که در متن کتاب درسی آمده است؛ توجه کنید:

	آنیون	F^-	O^{2-}
کاتیون	Na^+	۹۲۶	۲۴۸۸
	Mg^{2+}	۲۹۶۵	۳۷۹۸

بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه ۱: به عنوان مثال اگر ترکیب c ، MgF_2 باشد؛ ترکیب a می‌تواند $LiCl$ باشد که آنیون آن یک هالید است.

گزینه ۲: به عنوان مثال اگر ترکیب‌های a و b را به ترتیب $LiCl$ و $LiBr$ فرض کنیم؛ آنیون‌های سازنده (Cl^- و Br^-) نمی‌توانند در یک دوره قرار داشته باشند؛ بلکه هم گروه‌اند.

توجه: دقت کنید که ترکیب‌های a و b را نمی‌توانیم به صورت جفت ترکیبی همچون NaF و Na_2O در نظر بگیریم؛ زیرا با توجه به جدول کتاب درسی، آنتالپی فروپاشی شبکه Na_2O

حدود $2500 \text{ kJ} \cdot \text{mol}^{-1}$ است؛ درحالی‌که آنتالپی فروپاشی شبکه ترکیب a با توجه به جدول ارائه شده در صورت سؤال، حدود 1000 کیلوژول است.

گزینه ۳: به عنوان مثال اگر ترکیب‌های c و e را به ترتیب MgO و Na_2O در نظر بگیریم؛ بار آنیون‌های هر دو ترکیب یکسان است.

گزینه ۴: اگر دو ترکیب b و d را به ترتیب KF و $LiCl$ در نظر بگیریم؛ داریم:

$$\left\{ \begin{array}{l} r_{F^-} < r_{Cl^-}, r_{Li^+} < r_{K^+} \\ \text{بار الکتریکی } F^- = \text{بار الکتریکی } Cl^- \\ \Delta H_d(LiCl) > \Delta H_b(KF) \end{array} \right\} \Rightarrow \left\{ \begin{array}{l} I \frac{r_{K^+}}{r_{Li^+}} > 1 \\ II \frac{r_{F^-}}{r_{Cl^-}} < 1 \end{array} \right\} \Rightarrow (I) > (II)$$

بررسی گزینه‌ها: ۱ ۲ ۳ ۴

گزینه ۱:

$$\bar{R}_o - r_o = \frac{\bar{R}_{HI}}{2} = \frac{4 \times 0.1}{2 \times 20} = \frac{0.2}{20}$$

$$(\text{واکنش}) \bar{R}_{\nu-40} = \frac{\bar{R}_{HI}}{2} = \frac{(6-4) \times 0.1}{2 \times 20} = \frac{0.1}{20}$$

$$(\text{واکنش}) \bar{R}_{0-20} = 2\bar{R}_{\nu-40}$$

گزینه ۲: مجموع شمار مولکول‌های دو اتمی، یعنی H_2 و I_2 و HI (واکنش) در طول واکنش تغییر نمی‌یابد.

گزینه ۳:

$$\bar{R}_{HI} = \frac{\Delta n(HI)}{\Delta t} = \frac{0.6 \text{ mol}}{40 \text{ min}} = 0.015 \text{ mol} \cdot \text{min}^{-1} = 2.5 \times 10^{-4} \text{ mol} \cdot \text{s}^{-1}$$

گزینه ۴:

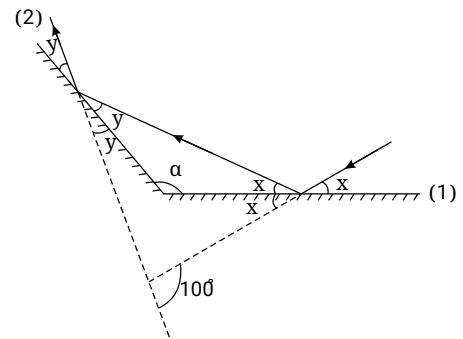
$$\bar{R}_{\text{واکنش}} = + \frac{\Delta n(HI)}{2\Delta t} = - \frac{\Delta n(H_2)}{\Delta t}$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۳۶

$$100^\circ = 2x + 2y \rightarrow \boxed{x + y = 50^\circ}$$

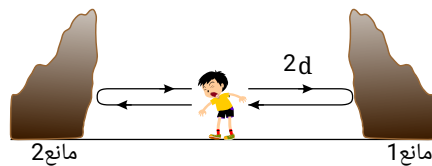
$$\alpha = 180 - (x + y) = 180 - 50^\circ$$

$$\Rightarrow \alpha = 130^\circ$$

۳۷ ۱ ۲ ۳ ۴ شرط اینکه صدای پژواک را بشنویم این است که فاصله زمانی صدا و بازتاب آن حداقل ۰.۱ s باشد.

بنابراین برای صدا و بازتابش از مانع اول داریم:

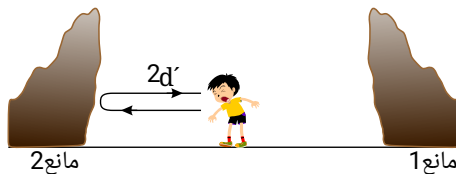
$$\Delta x = vt$$

$$2d = 340 \times 0.1$$

$$d = 17 \text{ m}$$

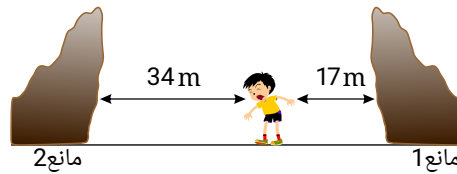
چون قرار است پژواک از صخره دوم را نیز مستقل بشنویم پس پژواک آن نیز حداقل باید ۰.۱ s بعد از پژواک اول شنیده شود.

یعنی در زمان پژواک دوم حداقل ۰.۲ s پس از شلیک باشد. بنابراین:

$$\Delta x = vt$$

$$2d' = 340 \times 0.2 \Rightarrow d' = 34 \text{ m}$$

اختلاف فاصله از موانع : $17m - 34 = 17m$

وقتی شخص اولین پژواک صدای خود را می‌شنود، درواقع صوت یک بار از شخص تا صخره نزدیک‌تر را پیموده و سپس این مسیر را بازگشته است بنابراین مسافت پیموده شده توسط صوت دو برابر فاصله شخص تا صخره نزدیک‌تر یعنی 1020 متر می‌باشد.

$$d = v \Delta t$$

$$1020 = v \times 3$$

$$v = 340 \text{ m/s}$$

اما پژواک دوم را 4 ثانیه بعد از تولید صوت دریافت می‌کند (یک ثانیه بعد از اولی که 3 ثانیه طول کشیده) بنابراین:

$$d = 340 \times 4 = \frac{1360}{2} = 680$$

$$\text{فاصله دو صخره از هم} = 680 + 510 = 1190$$

با توجه به نکات زیر گزینه صحیح مشخص می‌شود:

(1) با توجه به شکل‌های رسم شده طول موج‌های a و c هر دو در یک محیط هستند. چون همگی این پرتوها و جبهه‌های موج از یک چشمه سرچشمه گرفته‌اند:

$$f_a = f_b = f_c$$

و چون a و c در یک محیط هستند: $v_a = v_c$ بنابراین:

$$\lambda = \frac{v}{f} \xrightarrow{f_a=f_c, v_a=v_c} \lambda_a = \lambda_c \Rightarrow a = c$$

که در گزینه‌های (1) و (4) این شرط موجود است.

(2) می‌دانیم اگر محیط دوم غلیظ‌تر از محیط اول باشد پرتو شکست به خط عمود نزدیک می‌شود (مانند گزینه‌های (1) و (3)). در این صورت طبق رابطه $v = \frac{c}{n}$ چون ضریب شکست محیط دوم بیشتر از محیط اول است:

$$n_p > n_1 \rightarrow \begin{cases} v_p < v_1 \\ \lambda = \frac{v}{f} \xrightarrow{v_p < v_1, f_p=f_1} \lambda_p < \lambda_1 \end{cases} \xrightarrow{\text{یعنی باید}} (b < a)$$

که نه در گزینه (3) این اتفاق رخ داده نه در گزینه (1).

(3) اگر پرتو از محیط غلیظ وارد محیط رقیق شده باشد (مانند گزینه‌های (2) و (4)) در این صورت طبق رابطه $v = \frac{c}{n}$ در محیط دوم کمتر از محیط اول است.

$$n_p < n_1 \Rightarrow v_p > v_1 \rightarrow \lambda_p > \lambda_1 \Rightarrow \lambda_b > \lambda_a \Rightarrow b > a$$

بنابراین:

در ضمن هنگام ورود پرتو از محیط غلیظ به رقیق پرتو از خط عمود دور می‌شود.

(4) و اکنون نتیجه‌گیری:

گزینه 4، صحیح است چون:

$$\begin{cases} n_p < n_1 \Rightarrow v = \frac{c}{n} : v_p > v_1 \xrightarrow{\lambda = \frac{v}{f}} \lambda_p > \lambda_1 \rightarrow b > a \\ \text{(پرتو وارد شده به محیط غلیظ نسبت به امتداد پرتو تابش از خط عمود دور شده)} \Rightarrow \text{(پرتو از محیط غلیظ وارد محیط رقیق شده)} \\ \text{(پرتو تابیده شده و بازتاب شده هر دو در یک محیط هستند)} \rightarrow a = c \end{cases}$$

بررسی موارد نادرست:

مورد اول: ضریب شکست نور در هر محیطی به جز خلاً به طول موج نور بستگی دارد.

مورد سوم: می‌دانیم (در هر محیط به جزء خلاً) $\lambda \propto \frac{1}{n}$ پس $n_{\text{سبز}} < n_{\text{آبی}} \rightarrow \lambda_{\text{سبز}} > \lambda_{\text{آبی}}$
مورد چهارم: می‌دانیم در هر محیط به جز خلاً $\lambda \propto v$ پس: $v_{\text{قرمز}} < v_{\text{بنفش}} \rightarrow \lambda_{\text{قرمز}} > \lambda_{\text{بنفش}}$

راه حل اول:

در برخورد با مانع یا انتهای بسته، تپ بازتاب نسبت به تپ فرودی π رادیان اختلاف فاز دارد. یعنی اولاً تپی که جلوتر رسیده، در موج بازتابی نیز جلوتر است. ثانیاً در این حالت دره‌ها به قله‌ها و قله‌ها به دره‌ها تبدیل می‌شوند. در نتیجه گزینه‌ی (4) تپ حاصل از بازتاب از انتهای بسته است.

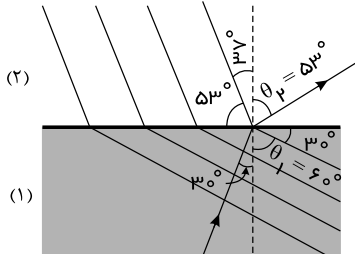
راه حل دوم:

چون تپ بازتاب نسبت به تپ فرودی π رادیان اختلاف فاز دارد، اگر دوبار تصویر آینه‌ای تپ فرودی (یک بار نسبت به محور قائم و بار دیگر نسبت به محور افقی) را به دست آوریم، تصویر تپ بازتاب حاصل می‌شود.

ابتدا باید زاویه پرتوهای تابش و شکست موج را به دست آوریم. دقت کنید که پرتو موج بر جبهه عمود است. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۲

در شکل داریم:

$$\theta_r = 53^\circ \text{ و } \theta_1 = 30^\circ$$

حال از قانون شکست عمومی، تندی موج را در محیط دوم به دست می‌آوریم:

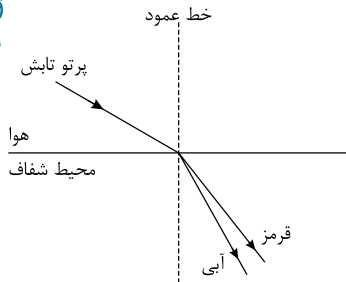
$$\frac{\sin \theta_r}{\sin \theta_1} = \frac{v_r}{v_1} \Rightarrow \frac{\sin 53^\circ}{\sin 30^\circ} = \frac{v_r}{60} \Rightarrow v_r = 60 \times \frac{0.8}{0.5} = 96 \text{ m/s}$$

برای مانعی در ۱۵۰ متری مسافت رفت و برگشت $\Delta x = 2 \times 150$ است که با قرار دادن در رابطه $v = \frac{\Delta x}{\Delta t}$ برای سرعت صوت در آب خواهیم داشت: ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۳

$$1.5 \times 10^3 = \frac{300}{\Delta t} \rightarrow \Delta t = 0.2 \text{ s}$$

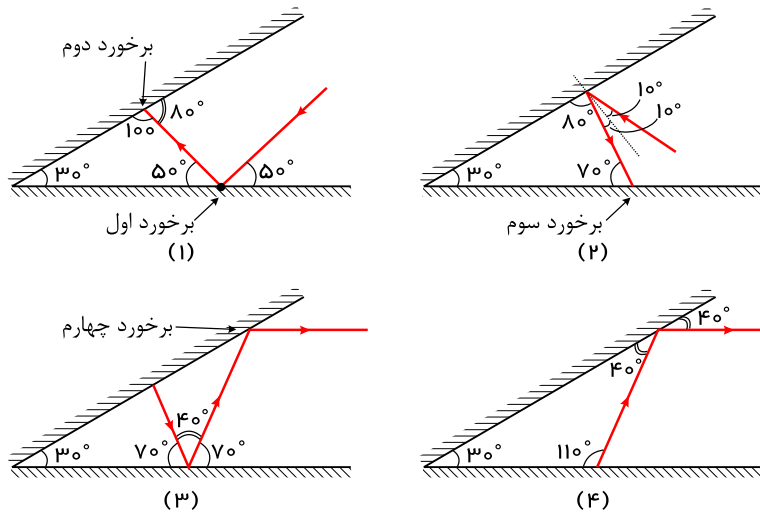
۱ ۲ ۳ ۴ ۴۴

در عبور پرتوهایی که از چند نور ترکیب شده‌اند، از هوا به یک محیط شفاف، (۱) پرتوهای تابش و شکست در دو طرف خط عمود بر سطح جداکننده دو محیط در نقطه تابش قرار دارند (۲) هر چه بسامد پرتو بیشتر باشد، میزان انحراف آن نیز بیشتر است. بنابراین در اینجا که بسامد پرتو آبی بیشتر از قرمز است، بیشتر منحرف می‌شود و گزینه ۳، صحیح است.

اگر مسیر پرتو تابیده شده به آینه (۱) را دنبال کنیم، با توجه به اینکه مجموع زاویه‌های داخلی مثلث 180° است و همچنین زاویه‌های تابش و بازتابش برابرند، خواهیم داشت: ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۵

خواهیم داشت:

روش اول: ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۶

$$y = \frac{1}{x^4 - 4x^3 + 4x^2 + 5} = \frac{1}{x^2(x^2 - 4x + 4) + 5} = \frac{1}{x^2(x-2)^2 + 5}$$

کمترین مقدار عبارت $x^2(x-2)^2$ مساوی صفر است بنابراین کمترین مقدار مخرج کسر مساوی ۵ است پس ماکسیمم مطلق تابع $\frac{1}{5}$ است. (صورت کسر یک عدد مثبت است پس بیشترین مقدار کسر وقتی به دست می‌آید که مخرج کسر، کمترین مقدار را داشته باشد).
روش دوم: از تابع مشتق می‌گیریم و نقاط بحرانی آن را به دست می‌آوریم:

$$D_f = R = (-\infty, +\infty)$$

$$y' = \frac{-(4x^3 - 12x^2 + 8x)}{(x^4 - 4x^3 + 4x^2 + 5)^2} = \frac{-4x(x^2 - 3x + 2)}{(x^4 - 4x^3 + 4x^2 + 5)^2} = \frac{-4x(x-1)(x-2)}{(x^4 - 4x^3 + 4x^2 + 5)^2} = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = 0 \\ x = 1 \\ x = 2 \end{cases}$$

حال مقادیر تابع را وقتی $x \rightarrow \pm\infty$ و همچنین در طول‌های نقاط بحرانی حساب می‌کنیم.

$$f(0) = \frac{1}{5} \text{ min مطلق و } f(1) = \frac{1}{6}, f(2) = \frac{1}{5}, \lim_{x \rightarrow \pm\infty} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{1}{x^4} = \frac{1}{+\infty} = 0$$

توجه کنید که اگر بیشترین یا کمترین مقدار تابع به ازای $\pm\infty$ به دست می‌آیند تابع max یا min مطلق نداشت.

شرط مشتق‌پذیری تابع f در $x = a$ آن است که تابع f در $x = a$ پیوسته باشد و مشتق‌های راست و چپ تابع f در $x = a$ باهم برابر باشند. (۴۷)

$$\begin{cases} \lim_{x \rightarrow (-2)^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow (-2)^+} (ax^2 + bx + 4) = 4a - 2b + 4 \\ \lim_{x \rightarrow (-2)^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow (-2)^-} (x^2 - x) = -4 + 2 = -2 \end{cases} \xrightarrow{\text{پیوستگی}} 4a - 2b + 4 = -2 \Rightarrow 4a - 2b = -6 \quad (1)$$

$$f(-2) = 4a - 2b + 4$$

از طرفی برای مشتق‌های چپ و راست تابع در $x = -2$ داریم:

$$f'_+(-2) = f'_-(-2) \Rightarrow 2ax + b = 2x^2 - 1 \Rightarrow -4a + b = 11 \quad (2)$$

ضابطه بالا

$$\Rightarrow f(1) = a + b + 4 = -3 - 1 + 4 = 0$$

(۱)، (۲)

$$\rightarrow a = -3, b = -1$$

(۴۸)

$$f(x) = x^4 - 6x^3 + 8x \Rightarrow f'(x) = 4x^3 - 12x^2 + 8 = 0 \rightarrow x^3 - 3x^2 + 2 = 0$$

برای حل این معادله درجه سوم دقت کنید که چون مجموع ضرایب آن صفر است یک ریشه معادله $x = 1$ می‌باشد و معادله بر $x - 1$ بخش پذیر است.

$$(x-1)(x^2 + x - 2) = 0 \Rightarrow (x-1)(x+2)(x-1) = 0 \rightarrow (x-1)^2(x+2) = 0 \rightarrow x = 1, x = -2$$

با استفاده از آزمون مشتق اول، داریم:

x	$-\infty$	-2	1	$+\infty$
y'		$-$	$+$	$+$
y		\searrow	\nearrow	\nearrow

تابع یک Min نسبی دارد. \rightarrow

Min

وقتی x اولیه، یک می‌باشد و نمو متغیر $2,1$ است پس x ثانویه $1,21$ است. (۴۹)

$$[1, 1,21] \text{ آهنگ متوسط} = \frac{f(1,21) - f(1)}{1,21 - 1} = \frac{\sqrt{1,21} - \sqrt{1}}{0,21} = \frac{1,1 - 1}{0,21} = \frac{1,0}{21} = \frac{1}{21}$$

$$x = 1 \text{ در آهنگ لحظه‌ای} = f'(1) = \frac{1}{2\sqrt{x}} = \frac{1}{2}$$

بنابراین تفاضل آنها $\frac{1}{2} - \frac{1,0}{21} = \frac{1}{42}$ است. (۵۰)

تابع f در بازه داده شده پیوسته و مشتق‌پذیر است. از تابع مشتق می‌گیریم و طول نقاط بحرانی را به دست می‌آوریم:

$$f(x) = \frac{1}{3}x^3 - x^2 - 15x \rightarrow f'(x) = x^2 - 2x - 15 = (x-5)(x+3) = 0$$

$$\rightarrow \begin{cases} x = 5 \rightarrow \text{غ ق (در بازه قرار ندارد)} \\ x = -3 \end{cases}$$

اکنون باید مقدار تابع را به ازای طول نقاط بحرانی به دست آوریم.

$$f(-4) = -\frac{64}{3} - 16 + 60 = \frac{68}{3} \sim 22,6$$

$$f(3) = 9 - 9 - 45 = -45 \rightarrow \text{مطلق } Min$$

$$f(-3) = -9 - 9 + 45 = 27 \rightarrow \text{مطلق } Max$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۵۱

تابع در \mathbb{R} پیوسته و مشتق پذیر است. از تابع، مشتق گرفته و کوچک تر از صفر قرار می دهیم.

$$y' = 3(x-1)^2(x+1) + (x-1)^3 = (x-1)^2(3(x+1) + x-1) = \underbrace{(x-1)^2}_{+} (4x+2) < 0$$

$$\rightarrow 4x+2 < 0 \rightarrow 4x < -2 \rightarrow x < -\frac{1}{2}$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۵۲ تابع در \mathbb{R} پیوسته و مشتق پذیر است. f' را حساب می کنیم و ریشه(های) آن را به دست می آوریم:

$$y = \frac{1}{4}x^3 - x^2 - 2x^2 \Rightarrow y' = x^2 - 3x^2 - 4x = x(x^2 - 3x - 4) = x(x-4)(x+1) = 0 \begin{cases} x = 0 \\ x = 4 \\ x = -1 \end{cases}$$

حال مقادیر تابع را در نقاط بحرانی به دست می آوریم.

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} f(x) = +\infty, f(0) = 0, f(4) = -32, f(-1) = -\frac{3}{4}$$

کمترین مقدار تابع برابر -32 است.

۱ ۲ ۳ ۴ ۵۳ برای محاسبه ی اکسترم های مطلق در توابع پیوسته باید عرض های نقاط بحرانی را محاسبه نموده و با مقادیر تابع در ابتدا و انتهای بازه مقایسه نمود.

نقاط بحرانی تابع $f(x)$ را در بازه ی $[1, 3]$ می یابیم. لذا داریم:

$$f'(x) = 3x^2 - 6x = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = 0 \\ x = 2 \end{cases} \quad \text{غ ق ق (در بازه قرار ندارد)}$$

$$\begin{cases} f(2) = k - 4 \rightarrow Min \\ f(1) = k - 2 \\ f(3) = k \rightarrow Max \end{cases} \Rightarrow f(2) + f(3) = k + k - 4 = 2k - 4 = 0 \Rightarrow k = 2$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۵۴ $x = 4$ طول نقطه ی Max است، بنابراین مشتق به ازای $x = 4$ برابر صفر است.

$$y = ax^2 + bx^2 - 16 \rightarrow y' = 3ax^2 + 2bx \xrightarrow{y'(4)=0} 0 = 48a + 8b \rightarrow 6a + b = 0$$

نقطه ی $\begin{vmatrix} 4 \\ 0 \end{vmatrix}$ روی تابع قرار دارد پس در تابع صدق می کند.

صدق در تابع

$$\rightarrow 0 = 64a + 16b - 16 \rightarrow 0 = 4a + b - 1 \rightarrow 4a + b = 1$$

$$\begin{cases} 6a + b = 0 \\ 4a + b = 1 \end{cases} \rightarrow a = -\frac{1}{2}, b = 3$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۵۵ نقطه $B \begin{vmatrix} x \\ \sqrt{2x+7} \end{vmatrix}$ را روی منحنی در نظر می گیریم.

$$A \begin{vmatrix} 5 \\ 0 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} x \\ \sqrt{2x+7} \end{vmatrix} \rightarrow AB = \sqrt{(5-x)^2 + (0 - \sqrt{2x+7})^2} = \sqrt{25 + x^2 - 10x + 2x + 7} = \sqrt{x^2 - 8x + 32}$$

$$\xrightarrow{\text{مشتق} = 0} \frac{2x - 8}{2\sqrt{x^2 - 8x + 32}} = 0$$

$$\rightarrow x = 4 \rightarrow \text{فاصله } Min = \sqrt{16 - 32 + 32} = 4$$